

ÉLETEM SZOMORÚ TÖRTÉNETE

Immáron több évtizede foglalkoztat a gondolat, hogy megírom életem szomorú történetét, de félve a fájdalmas emlékek újra átélésétől, mind a mai napig nem jutottam tovább a félszeg próbálkozásnál.

Természetesen felvetődik az obligát kérdés, hogy mi adta kezembe a tollat most, 2004-ben.

A válaszom rendkívül egyszerű, hiszen nem kellett másra gondolnom, mint arra, hogy az utóbbi években a világ számos országában szárnyra kapott a hír, miszerint valójában nem is volt Vészkorszak, gettózás, gázkamra – mindez csak zsidó illetve cionista propaganda, merő kitaláció.

A túlélőkkel együtt úgy érzem, hogy személyes "élményeim" nyilvánosságra hozatalával hozzá kell járuljak a hazug, ocsmány rágalmak megcáfolásához.

1944. március 19-én rikkancsok hangos kiáltásaira ébredtem mátészalkai házukban. "Budapestet megszállták a németek". Kiugrottam az ágyamból és szaladtam a szüleim hálószobájába, ám az üres volt. Apuka már elment a templomba, anyukát pedig a konyhában találtam kisírt szemekkel.

Anyukát átöleltem, könnyeit lecsókolva próbáltam vigasztalni, hasztalanul. "El vagyunk veszve" ismételte nekem és magának. "Ez a végzetünk kezdete, Eichmann Budapesten!"

Eichmann nem akart hinni a szemének, amikor azt látta, hogy a magyar zsidók még szabadon járnak és még sárga csillagot sem viselnek és parancsára három napon belül minden zsidó mellett ott ragyogott a sárga csillag. A csillagviselés életbeléptetése utána a zsidótörvény az eddiginél is szigorúbbá vált. Az élet kezdett elviselhetlenné válni a zsidóság számára.

Az élelmiszer fejadagot is csak akkor kaphatták meg a zsidók, ha maradt, ha nem, akkor "majd talán legközelebb" – szólt a vigasz.

A városban már félve közlekedtek a zsidók.

Mátészalkán, ahol mi laktunk, az élet sokban különbözött a pesti életkörülményektől. Itt szinte mindenki ismerte egymást. A zsidók és a keresztények békében és megértésben éltek együtt. Korábban nem volt téma, hogy ki milyen vallási felekezethez tartozik.

Mi közkedvelt családnak örvendtünk a városban. Annak ellenére, hogy mi ortodox zsidók voltunk, apuka liberális gondolkodású volt. Nagy Talmud-tudással rendelkezett, de a világi eseményeket is figyelemmel kísérte. Három napilapot járatott, így mindig tájékozott volt a világ eseményeiről. A keresztény szomszédok és ismerősök gyakran jöttek apukához tanácsért, de egy-egy este politikai vitákat is folytattak nálunk.

Nekem is sok keresztény vallású barátnőm volt. Szombatoként a zsidó barátnőimmal, vasárnap a keresztény barátnőimmal sétáltam. A keresztény barátnőimmal nagyon közel kerültünk egymáshoz, megosztották velem titkaikat is.

Sokszor segitettem nekik az iskolai feladatok elkészítésében. Ha bármilyen problémájuk volt, megbeszéltek velem, vagyis szerették egymást és én feltétel nélkül bíztam bennük. Akkor azt gondoltam, hogy a lelküket is ismerem. De, mint kiderült, mindez csak a németek bevonulásáig tartott.

Visszatérve a német megszálláshoz, a sárga csillag viselése nagyon sok embernek problémát jelentett. Nekem nem. Úgy éreztem, hogy csillaggal vagy anélkül én ugyanaz az ember vagyok, aki voltam - büszke zsidó lány. Mind a mai napig számomra is megmagyarázhatatlan, hogy miért, de mindig büszke voltam a zsidóságomra. A német megszállás után egy kellemes napsütéses tavaszi vasárnapon, mielőtt elindultam a város szívében lévő sétátérre, hogy szokásunk szerint, az istentisztelet után találkozzak a keresztény lányokkal, feltűztem a sárga csillagot a kosztümömre.

Amikor anyuka meglátta, hogy készülök elmenni otthonról, valósággal könyörgött nekem, hogy ne menjek sétálni, mert nem sétálni való idő van most...

– Anyuka, én nem akarok más lenni, mint aki eddig voltam, engem várnak a barátnőim, Boriska, Eta, Juliska és hetek óta várjuk ezt a mai találkozást. Együtt megyünk majd Kocsis Ilonkához, aki halálos beteg és azt üzente, hogy szeretne egy titkot elmondani nekem. A többi lány egyszerűen nem megy oda nélkülem. Tehát nagyon fontos találkoznom velük.

Ennek ellenére anyuka változatlanul próbált lebeszélni erről a találkozóóról, mert, mint mondta, amikor mi ezt a találkozót megbeszéltek, más idők jártak. Nem tudott meggyőzni. Mi az, hogy más idők? – kérdeztem anyukát.

– Anyuka, te félsz, hogy kigúnyolnak a sárga csillagom miatt, vagy talán leharapják a fületem? De hisz itt nőttem fel, engem itt szinte mindenki ismer. Erre anyuka rám mosolygott és én elindultam a találkozóra.

Még kora délelőtt volt, egy lélek nem járt az utcán, s én szép lassan sétálva mentem, nézegettem a kirakatokat. Ha most azt mondanám, hogy nem volt bennem feszültség, egy kis izgalom a jövőt illetően, nem mondanék igazat. Azonban, mint örök optimista, valahogy bíztam a magyar kormányban, Nagybányai Horthy Miklós főkormányzóban, hogy ő nem fogja megengedni a német megszállóknak, hogy megöljék Magyarország izraelita polgárait csupán azért, mert más vallásúak. Természetesen nem csak optimista, de rendkívül naív is voltam. Erről most ennyit, később erre még visszatérek.

Elérkeztem a sétátérhez, ami szinte üres volt, csak a kutyák és gazdáik lézengtek a parkban. Leültem egy padra és várahoztam. A sétátér csöndje és a gyönyörű virágok feledtették velem a szomorú jelent.

Amikor az istentisztelet végét jelző harangok megszólaltak, szívdobogva vártam barátnőimet, ők azonban nem jöttek el a találkozóra.

Felálltam a padról és bár szomorúan, de emelt fővel indultam hazafelé. Az utcák addigra már benépesedtek a templomból kiözönlő emberekkel. Amikor a tömeg közé keveredtem – szétszórtak az emberek körülöttem, senki nem szólt hozzám, nem köszöntek és nem fogadták az én köszönésemet. Egyszerre süketek, némák és vakok lettek. Egyetlen kivétel akadt. G J , apuka illetve a családunk legjobb